

A hónap száma:
A város első írásos emléke
1255-ből való.

Číslo mesiaca:
Prvá písomná zmienka
o meste je z roku 1255.

Megjelenik negyedévente | Vychádza štvrťročne

Ingyenes | Zdarma

2021. december | VII. évfolyam | 4.szám

December 2021 | VII. ročník | 4.číslo

Fotó: Bartók Csongor

Milí čitatelia,

predchádzajúci rok sa skončil za zvláštnych okolností. Nádej na pokojné vianočné sviatky v kruhu najbližších, ako aj na bezstarostnú oslavu posledného dňa v roku, zatienil zákaz vychádzania, určenie počtu osôb, ktoré sa môžu stretnúť na jednom mieste a v neposlednom rade, neistota – ohrozím svoju rodinu, ak zavítam domov na Vianoce? Budem sa môcť po sviatkoch vrátiť do práce? Stretnem sa po prázdninách v škole so svojimi spolužiakmi?

Vynorilo sa v nás niekoľko podobných otázok. Akosi sme však dúfali, že sa život onedlho vráti do zabehnutých koľají. Koncom tohto roka, bohužiaľ, zisťujeme, že hoci neistota mierne ustúpila, pandémiu koronavírusu stále nemáme pod kontrolou. Naďalej sme stavaní pred nečakané, ba niekedy až prekvapivé bezpečnostné opatrenia, a dodnes nevieme, kedy sa táto viac než rok a pol panujúca situácia skončí. Môžeme urobiť len toľko, že si aj naďalej budeme dávať na seba pozor, nebudeme riskovať stretnutia s rodinou a blízkymi, ak sa necítíme dobre a vyzbrojíme náš organizmus proti ochoreniam.

V poslednom tohtoročnom čísle predseda novozaloženej politickej strany Aliancia, Krisztián Forró, nám predstaví činnosť a ciele zjednotenej strany, o udalostiach týkajúcich sa mesta Moldava informujeme v rubrikách Správa a Samosprávny obzor. Dozvieme sa, ako prebieha vyučovanie v ZUŠ-ke počas pandémie. Zoltán Zsupcsan predstaví zaujímavý a pre každého uskutočniteľný spôsob, ako ušetriť čas a peniaze, Péter Halász popisuje významné udalosti uplynulých zím.

Každému nášmu čitateľovi želáme požehnané Vianoce, pokojné prežitie posledných dní roka a v novom roku len to najlepšie – pevné zdravie a veľa úspechov!

Mónika Subovics, zodpovedný redaktor

Kedves Olvasóink!

A tavalyi évet különleges körülmények között zártuk. A békés karácsonyi ünneplésre szeretneink körében, a felhőtlen mulatozásra az év utolsó napján árnyéket vetettek a kijárási korlátozások, az egy időben egy helyen levő személyek lehetséges számának meghatározása és nem utolsósorban a bizonytalanság – veszélybe sodrom a családomat, ha halálatogatok karácsonykor? Visszatérhetek a munkahelyemre az ünnepek után? Találkozhatom az osztálytársaimmal az iskolában?

Számos hasonló kérdés merült fel bennünk, de reménykedtünk abban, hogy az élet belátható időn belül visszaáll a rendes kerékvágásba. Az idei év végéhez érve sajnos arra jövünk rá, hogy talán a bizonytalanság kicsit alább hagyott, de a koronavírus-járvány továbbra sincs kordában, továbbra is váratlan és néha meglepő biztonsági intézkedésekkel állunk szemben, és még ma sem látjuk a több mint másfél éve fennálló helyzet végét. Annyit viszont tehetünk, hogy ezentúl is odafigyelünk egymásra, nem kockáztatunk találkozásokat családdunkkal, ismerőseinkkel, ha nem érezzük jól magunkat és megpróbáljuk minél ellenállóbbá tenni szervezetünket.

Az idei év utolsó számában az újonnan alakult Szövetség elnöke, Forró Krisztián bemutatja az egyesült párt tevékenységét és céljait, a Szepsi érintő eseményekről a Hírek és az Önkormányzati szemle rovatokban tudósítunk, és beszámolunk arról is, hogyan valósul meg a járvány alatt az oktatás a zenesuliban. Zsupcsan Zoltán érdekes és mindenki számára megvalósítható módját mutatja be az idő és pénz megtakarításának, Halász Péter pedig a régmúlt telek jelentős eseményeit írja le.

Minden Olvasónknak áldott ünnepeket és békés időtöltést kívánunk az év végéhez közeledve, és az új évben csakis a legjobbakat, sok erőt és egészséget!

Subovics Mónika, felelős szerkesztő

3-4

Magyarok, nemzetiségek, régiók – egyesült szövetség közösségünk képviselőitében
Maďari, národnosti, regióny – zjednotená aliancia za záujmy našej komunity

5

A Szepsi Művészeti Alapiskola – kreatív megoldások a koronavírus-járvány idején
Základná umelecká škola v Moldave
- kreatívne riešenia v období pandémie

5-6

Hogyan spóroljunk időt és pénzt egyszerűen
Ako jednoducho šetríť čas a peniaze

Katolikus iskolavezetők országos találkozója

A katolikus iskolák vezetőinek konferenciáját és a katolikus módszertani napokat **november 11-13. között** szervezte meg városunkban a felvidéki magyar katolikus tanintézményeket egyesítő Patrona Nostra Kht. Különböző előadásokat és szakmai kerekasztal-beszélgetéseket tartottak a konferencián, amelyet Madarász Róbert, a Patrona Nostra elnöke nyitott meg. Ezt követően Mons. Gábor Bertalan szepsi esperes-plébános, dr. Író Sándor plébános, hatósági lelkész, valamint Decsi Katalin, a szlovákiai oktatásügyi minisztérium nemzetiségi fejlesztési osztályának fősztályvezetője tartottak előadást. Pásztor Zoltán kassai püspöki helynök és Kiss Róbert kanonok, a nagyszombati főegyházmege általános helynöke közreműködésével hálaadó liturgiát mutatottak be az iskolaközpont kápolnájában.

Celoštátne stretnutie vedúcich katolíckych škôl

Konferenciú vedúcich katolíckych škôl a katolícke metodologické dni zorganizovala v našom meste 11. – 13. novembra Patrona Nostra, ktorá združuje maďarské katolícke vzdelávacie inštitúcie na Južnom Slovensku. Na konferencii, ktorú otvoril Róbert Madarász, prezident Patrony Nostry, odznali rôzne prezentácie a odborné diskusie za okrúhlym stolom. Nasledne videl prednášku Mons. Bertalan Gábor, moldavský farár, Dr. Sándor Író, farár, úradný kňaz a Katalin Decsi, vedúca odboru etnického rozvoja Ministerstva školstva SR. Za účasti zástupcu košického biskupa Zoltána Pásztor a kanonika Róberta Kissa, generálneho námestníka Trnavskej arcidiecézy, sa **v kaplnke školského strediska konala ďakovná liturgia.**

XXII. Egressy Béni Színjátszó Fesztivál

A Csemadok Kassa-környéki Területi Választmányja szervezésében valósult meg november 18-21. között a XXII. Egressy Béni Országos Színjátszó Fesztivál Szepsiben és Jászón. A rendezvény a szepsi római katolikus templom előtti téren Egressy Béni szobrának megkoszorúzásával kezdődött, majd Mihályi Molnár László, a Csemadok Kassa-környéki Területi Választmányának alelnöke, a fesztivál fővédnöke Hetey Ágota, Magyarország kassai főkonzulja beszédét olvasta fel. Ezt követően **a fesztivál ünnepélyes megnyitóját Jászón tartották** a helyi kultúrházban, amely a hét versenyelőadás helyszíne is volt. Itt Dzurik Marián, Jászó község polgármestere és Csoltkó Jenő, a Csemadok OT tagja köszöntötte a vendégeket. Átadták az Egressy Béni Fesztivál-díjat, amelyet az idén Srejner Tibor, a diószegi Hahota színjátszó-csoport vezetője kapott. A versenyelőadásoknak csak egy része volt látható élőben, a többi színdarabot felvételről tekinthette meg a közönség. A háromtagú zsűri a fesztivál fődíját a füleki Apropó Kisszínpadnak ítélte oda.

Fotó: www.Fábián Gergely - MA7

XXII. Divadelný festival Béni Egressyho

Oblasťný výbor Csemadoku Košice-vidiek zorganizoval v dňoch 18. – 21. novembra XXII. Celoslovenský divadelný festival Béni Egressyho v Moldave a v Jasove. **Podujatie sa začalo položením venca k soche Béni Egressyho** na námestí pred rímskokatolíckym kostolom v Moldave, po ktorom nasledoval príhovor hlavnej patrónky festivalu Ágoty Hetey, generálnej konzulky Maďarska v Košiciach, ktorý prečítal László Mihályi Molnár, podpredseda Oblasťného výboru Csemadoku Košice-vidiek. Nasledne sa v Jasove uskutočnilo slávnostné otvorenie festivalu v miestnom kultúrnom dome, kde sa odohralo sedem súťažných predstavení. Hostí tu privítal Marián Dzurik, starosta obce Jasov, a Jenő Csoltkó, člen národnej rady Csemadoku. Cenu festivalu Béni Egressyho tento rok prevzal vedúci divadelnej skupiny Hahota v Sládkovičove Tibor Srejner. Iba malú časť súťažných predstavení mohli záujemcovia vidieť naživo, zvyšné predstavenia boli totiž premietané. Trojčlenná porota udelila hlavnú cenu festivalu Apropó Kisszínpad z Filakova.

Megújul a mozi épülete

Május végén a „**Tér egyesít minket**” („Priestor nás spája”) című projekt több mint 610 ezer euró támogatásban részesült a Norvég Finanszírozási Mechanizmus felhívásából. A projekt a szerződés aláírásától számított 30 hónapon belül valósul meg. Célja a fiatalokkal való munka minőségének javítása egy multifunkcionális gyermek- és ifjúsági központ létrehozásának segítségével a régi mozi épületében. A rekonstruált épület koordinációs központként fog szolgálni Szepsi és a környékbeli fiatalokkal és gyermekekkel foglalkozó egyéb központok számára. A földszinten az előszoba és a multifunkcionális terem foglal helyet, amely nyelvközpontként, könyvtárként, médiatárként és raktárként szolgál majd. Az első emelet galériával, olvasóteremmel és egyéb helyiségekkel lesz ellátva a látogatók és a személyzet számára. A teljes rekonstrukcióhoz tartozik még egy szabadtéri terasz és további bővítés is, de ezek majd a 2. ütemben szerepelnek. A projekt nyolc fejlesztési tevékenységgel számol, amelyek a tanulásra, a kommunikációra, a sportra, az infrastruktúrára, a művészetekre és a hagyományokra összpontosítanak. A fő tevékenységeket Szepsi városa mellett további három partner garantálja: az egyházi iskolaközpont, Mecenzéf városa és a BAFF SA civil egyesület.

Fotó: salknhazi-sara.edupage.org

Budova kina bude zrekonštruovaná

Projekt „**Priestor nás spája**” získal koncom mája viac ako 610 tisíc eur z výzvy Nórskeho finančného mechanizmu. Projekt bude realizovaný do 30 mesiacov od podpisu zmluvy. Jeho cieľom je skvalitniť prácu s mládežou zriadením multifunkčného centra pre deti a mládež v budove starého kina. Zrekonštruovaná budova bude slúžiť ako koordináčne centrum pre ďalšie centrá pre mládež a deti v Moldave a okolí. Na prízemí bude vstupná hala a multifunkčná miestnosť, ktorá bude slúžiť ako jazykové centrum, knižnica, mediálna knižnica a sklad. Na prvom poschodí bude galéria, čítareň a ďalšie priestory pre návštevníkov a zamestnancov. Kompletná rekonštrukcia bude zahŕňať aj vonkajšiu terasu a prístavbu, tie však budú zahrnuté až v druhej fáze. Projekt počíta s ôsmimi rozvojovými aktivitami zameranými na vzdelávanie, komunikáciu, šport, infraštruktúru, umenie a tradície. Okrem mesta Moldava garantujú spomínané aktivity ďalší traja partneri: Cirkevná spojená škola-Egyházi iskolaközpont, mesto Medzev a občianske združenie BAFF SA.

Szepsi Laczkó Máté Gyülekezeti Napok

Az októbertől decemberig tartó Szepsi Laczkó Máté Gyülekezeti Napokat **idén ötödik alkalommal** szervezte meg a Szepsi Református Egyházközség. Ennek keretében az érdeklődők egyebek mellett tanulmányi kiránduláson vehettek részt Nagyszaláncon, Borsiban és Dobóruszán, továbbá Écsi Gyöngyi lelkész, népdalénekes és előadó tartott foglalkozást és rendhagyó hittan órát a gyermekek és fiatalok számára, a felnőttek részére pedig evangelizációs istentiszteleteket. Ezt követően Tóth Péter Lóránt Radnóti- és Latinovits-díjas versmondó tartott előadói estet. A gyülekezeti napok december 14-én adventi koncerttel zárultak.

Cirkevné dni Szepsi Laczkó Máté

Reformovaná kresťanská cirkev Moldavy nad Bodvou organizovala medzi októbrom a decembrom Cirkevné dni Szepsi Laczkó Máté, ktoré sa konali už po piatykrát. Záujemcovia sa okrem iného mohli zúčastniť študijného výletu do Slanca, Borše a Ruskej. Gyöngyi Écsi, farárka, ľudová speváčka a lektorka, viedla workshop a mimoriadne hodiny náboženstva pre deti a mládež, a evanjelizačné bohoslužby pre dospelých. Nasledovala večerná prednáška Petra Lóránta Tótha, básnika oceneného cenou Radnótiho a Latinovitsa. **Cirkevné dni uzavrel adventný koncert 14. decembra.**

Magyarok, nemzetiségek, régiók – egyesült szövetség közösségünk képviseletében

Október másodikán tartotta alakuló kongresszusát Somorján az egyesült magyar párt, a Szövetség, ami azt jelenti, hogy az elődpártok, az MKP, a Most-Híd és az Összefogás ekkortól megszűntek. A küldöttek elnökké Forró Krisztiánt, a párt alelnökévé Mózes Szabolcsot, míg az Országos Tanács élére Sólymos Lászlót választották. Az elmúlt hónapok munkájáról és a jövőbeni tervekről Forró Krisztiánt, a Szövetség elnökét kérdeztük.

2 Hosszú út vezetett a Szövetség megalakulásához, utólag hogyan értékeli a tárgyalásokat, milyen alapokat sikerült teremteni?

Az út valóban hosszú volt, hiszen több mint tíz esztendeig jártunk külön utakon. A szembenállás oda vezetett, hogy a felvidéki magyarság csoportos érdekképviselet nélkül maradt a szlovák parlamentben. A múltat nem áll módunkban megváltoztatni, viszont tanulhatunk belőle. Remélem, hogy nekünk ez sikerült, hiszen megértettük, addig nem állhatunk fel a tárgyalasztaltól, amíg eredményre nem jutunk. A felvidéki magyar politikusok kötelessége és felelőssége megteremteni egy erős parlamenti képviselet feltételeit. Ez pedig az elődpártok egyesítésén keresztül vezet. Az első lépést megtettük. Úgy érzem, sikerült leraknunk egy erős párt alapjait. Fontos megjegyezni, hogy egységet teremtettünk, nem egyformaságot. A sokszínűség továbbra is jellemezni fogja ezt a pártot. Ahogy a felvidéki magyarság körében is különböző vélemények, nézetek vannak.

2 Sikerült-e már megbirkózni a kezdeti nehézségekkel? Mik voltak azok?

Mivel nem egyformán látjuk a világot, ezért vannak olyan kérdések, amikre nincs egyforma válaszuk. Ez egyelőre szokatlan. Meg kell tanulnunk azokra a dolgokra összpontosítani, amik összekötnek bennünket. Ez pedig elsősorban a dél-és kelet-szlovákiai régió felzárkóztatása. Az eddigi központi kormányok általában megfeledeztek az országnak erről a részéről. Ez jelenleg sincs másként. A régió kórházait leminősítés veszélyezteti, az úthálózat nem megfelelő, a vasúti hálózatra ugyanez érvényes. Rengteteg olyan település van, melynek nincs csatornahálózata, sőt, esetenként ivóvíz-ellátottsága sincs. Azt akarjuk, hogy gyermekeink, unokáink szülőföldjükön tudjanak érvényesülni úgy, hogy közben megtarthassák hagyományait, kultúrájukat, anyanyelvüket. Csak így tudjuk szolgálni megmaradásunkat.

2 Milyen közös célokat fogalmazott meg az egyesült párt?

Ahogy a párt nevében is megjelenik – magyarok, nemzetiségek, régiók. Arra szövetkeztünk, hogy közösségünk és a többi szlovákiai nemzeti közösség, illetve az általuk lakott régiók érdekeit képviseljük. Tudjuk, hogy ehhez partnerekre, további szövetségesekre lesz szükségünk. Ezért továbbra is nyitott szívvel várunk mindenkit, aki munkájával az ország déli és keleti régióit szeretné segíteni. Mindenre, akivel közös ez a célunk, lehetséges partnerként tekintünk. Szlovákia magyarok által lakott részét nem kezelhetik a kormányok mostohagyereként!

2 Mely területeken várható megoldások a közeljövőben?

Tudatosítjuk, hogy jelenleg parlamenten kívüli párt vagyunk. Ennek fényében a lehetőségeink is korlátozottak. Mindazonáltal igyekszünk bekapcsolódni a törvényalkotás folyamatába.

„Mindenkire, akivel közös ez a célunk, lehetséges partnerként tekintünk.

A választók segítségével azt is el tudjuk érni, hogy a törvényalkotó meg is hallgasson minket. Ezúton is szeretném megköszönni mindenkinek, aki támogatta a Szövetség petícióit.

Módosítási javaslatokat teszünk a törvényekkel kapcsolatban. Egy ilyen módosítási javaslatunknak köszönhetően került abban a formában elfogadásra az új táblatörvény, ami két nyelvű útjelzőtáblák használatát teszi lehetővé.

Regionális szinten már nagyobb a szerepünk, komoly eredményeket tudunk felmutatni. Azokban a megyékben, ahol erős képviseletünk van, újulnak az utak, a középiskolák, kerékpárutak épülnek. Polgármestereink élnek a határon átvívelő támogatási programok adta lehetőségekkel. Jövőre megyei és helyhatósági választások lesznek összesen. Nagyon fontos, hogy ezeken a helyeken megőrizzük pozícióinkat, és ha lehet, tovább erősítsük azokat. Közösségünk számára ez létkérdés. Hiszen amíg nincs ismét parlamenti képviseletünk, csak ezen a szinten tudjuk képviselni, erősíteni régióinkat.

Fontos feladatnak tartom a közvetlen kapcsolattartást régióink polgáraival. A világjárvány

sajnos ezt nem könnyíti meg, de bízom benne, mielőbb alkalom lesz rá, hiszen a hiteles érdekképviselet a közvetlen kapcsolattartás nélkül nehezen elképzelhető.

2 Az új együttműködés a Szepsi városi önkormányzat képviselői összetételébe is egységet hozott. Hogyan járulhat hozzá a helyi önkormányzati képviselet a Szövetség céljainak eléréséhez, a helyi lakosság életminőségének növeléséhez?

Hosszú távra tervezzük. Közös a célunk a szepsiekkel, és a többi általunk lakott régió lakosaival is, mégpedig a felvidéki magyarság megmaradása, a déli és a keleti régiók gazdasági, szociális felzárkóztatása. Ehhez pedig az kell, hogy a Szövetség helyi, regionális és országos szinten is a lehető legerősebb képviselettel rendelkezzen. Szepsiben is, Dél- és Kelet-Szlovákia többi részén is.

A helyi lakosság életminőségének növeléséhez is szükséges az, hogy a Szövetség először a helyhatósági, a megyei, majd később a parlamenti választásokon is jól szerepeljen.

A keleti választóink tudják a legjobban, mi az, ami hiányzik nekik, mik azok a gondok, problémák, amikre megoldást szeretnének. Szakértőinkkel ebben szeretnénk segítségükre lenni. Hiszem, ha az emberek érezni fogják, hogy őket képviseljük, bizalmat szavaznak jelöltjeinken, és a választókkal szövetségben erősíteni tudjuk közösségünket.

Ahogy már említettem, a jövő év választási év lesz, lesz munka bőven. Addig is viszont kellesz, áldott karácsonyi ünnepeket, egészségben, sikerekben gazdag új esztendőt kívánok!

- sm -

Fotó: Hideghéthy Adrián és Oriskó Norbert

Maďari, národnosti, regióny – zjednotená aliancia za záujmy našej komunity

Druhého októbra sa v Šamoríne konal zakladajúci kongres zjednotenej maďarskej strany, Aliancie. To znamená, že predchodcovia tejto strany, a to SMK, Most-Híd a Spolupatričnosť týmto zanikli. Delegáti si za predsedu strany zvolili Krisztiána Forróa, podpredsedom strany sa stal Szabolcs Mózes a na čelo republikovej rady strany bol zvolený László Sólymos. O práci v uplynulých mesiacoch, ako aj o plánoch do budúcnosti sme sa zhovárali s Krisztiánom Forróom, predsedom Aliancie.

„Zjednotili sme sa, aby sme reprezentovali záujmy našej komunity, ostatných národnostných spoločenstiev na Slovensku

❓ K založeniu Aliancie viedla dlhá cesta. Ako by ste spätne zhodnotili rokovania, aké základy sa podarilo vytvoriť?

Bola to naozaj dlhá púť, viac než desať rokov sme totiž kráčali rozdielnymi cestami. Nezгоды viedli k tomu, že maďarská menšina žijúca na Slovensku ostala bez jednotnej reprezentácie záujmov v parlamente. Minulosť nedokážeme zmeniť, môžeme sa z nej však poučiť. Dúfam, že nám sa to podarilo, pochopili sme totiž, že kým sa nedopracujeme k výsledku, od rokovacieho stola sa nemôžeme postaviť. Povinnosťou a zodpovednosťou maďarských politikov na Slovensku je vybudovať podmienky pre silnú reprezentáciu v parlamente. Cestou je zjednotenie politických strán predchodcov. Prvý krok sme už uskutočnili. Mám pocit, že sa nám podarilo položiť silné základy strany. Je dôležité podotknúť, že sme nastolili jednotu, nie rovnakosť. Túto politickú stranu bude aj naďalej charakterizovať názorová pestrosť. Tak, ako je tomu aj v kruhu príslušníkov maďarskej komunity na Slovensku, aj medzi nami sú prítomné rozdielne názory, pohľady.

❓ Podarilo sa vám už vysporiadať s počiatočnými ťažkosťami? Ktoré to boli?

Kedže máme na svet rozdielny pohľad, sú otázky, na ktoré nemáme rovnakú odpoveď. Je to zatiaľ nezvyk. Musíme sa naučiť sústrediť sa na veci, ktoré nás spájajú. A to je predovšetkým rozvoj južnej a východnej časti Slovenska. Doterajšie centrálné vlády na tieto regióny krajiny zabúdali. Nie je tomu inak ani v súčasnosti. Nemocniciam regiónu hrozí degradovanie na „doliečováky“, infraštruktúra nie je vo vhodnom stave, to isté platí pre železnice. Je mnoho obcí, ktoré nemajú kanalizáciu, či v nich dokonca ani nie je zavedená pitná voda.

Chceme dosiahnuť to, aby sa naše vnúčatá mohli uplatniť vo svojej rodnej zemi tak, aby si zároveň mohli udržať svoje tradície, kultúru, materinský jazyk. Iba týmto spôsobom dosiahneme naše spoločné ciele.

❓ Aké spoločné ciele sformulovala zjednotená strana?

Ako hovorí už samotný názov strany – Maďari, národnosti, regióny. Zjednotili sme sa, aby sme reprezentovali záujmy našej komunity, ostatných národnostných spoločenstiev na Slovensku, a zároveň záujmy nimi obývaných regiónov. Vieme, že k tomu budeme potrebovať partnerov, ďalších podporovateľov. Preto naďalej vítame každého, kto by chcel svojou prácou podporiť rozvoj južných a východných regiónov Slovenska. Na každého, s kým máme spoločné ciele, hľadáme ako na partnera. Regióny obývané maďarskou menšinou predsa vláda nemôže považovať za cudzie!

❓ V ktorých oblastiach môžeme očakávať riešenia v blízkej budúcnosti?

Uvedomujeme si, že v súčasnosti sme mimoparlamentná strana. V tomto svetle sú limitované aj naše možnosti. Napriek tomu sa snažíme zapojiť do procesu zákonodarstva. Pomocou voličov vieme dosiahnuť, aby nás zákonodarcovia aj vypočuli. Aj touto cestou by som sa rád poďakoval každému, kto podporil petície Aliancie.

Robíme návrhy na úpravu zákonov. Vďaka jednému z týchto návrhov bol prijatý nový zákon v súvislosti s umožnením používania dvojazyčných tabúl.

Na regionálnej úrovni už hráme väčšiu rolu, vieme sa preukázať významnými výsledkami. V krajoch, kde máme silné zastúpenie, sa obnovujú cesty, stredné školy, stavajú sa cyklo-cesty. Naši primátori využívajú prostriedky v rámci cezhraničných dotačných programov. Na jeseň budúceho roka sa uskutočnia voľby do miestnych samospráv a vyšších územných celkov. Je veľmi dôležité, aby sme na týchto miestach udržali naše postavenie a ak je to možné, ďalej ho posilňovali. Pre naše spoločenstvo to je kľúčové. Veď kým nemáme opät zastúpenie v parlamente, náš región vieme posil-

niť a reprezentovať jeho záujmy iba na súčasnej úrovni.

Za dôležitú úlohu považujem udržiavanie priameho kontaktu s obyvateľmi našich regiónov. Pandémia, ktorá zasiahla celý svet, to bohužiaľ neuľahčuje, no verím, že čoskoro nájdeme príležitosť, veď autentické zastupovanie záujmov je bez priameho udržiavania kontaktu len ťažko predstaviteľné.

❓ Nová spolupráca priniesla jednotu aj do zloženia poslancov moldavského mestského zastupiteľstva. Ako môže miestna reprezentácia prispieť k dosiahnutiu cieľov Aliancie, k zvýšeniu životnej úrovne miestnych obyvateľov?

Naše plány sú dlhodobé. S Moldavčanmi máme spoločný cieľ, tak ako aj s obyvateľmi ostatných regiónov v okolí, a to udržanie našej komunity na Slovensku, hospodársky a sociálny rozvoj južných a východných regiónov Slovenska. K tomu je potrebné, aby mala Aliancia silné zastúpenie na miestnej, regionálnej a zároveň aj celoštátnej úrovni. Tak v Moldave, ako aj v ostatných častiach južného a východného Slovenska.

Aj k zvýšeniu kvality života miestneho obyvateľstva je potrebné, aby Aliancia bola úspešná najskôr v samosprávnych voľbách, následne vo voľbách do VÚC, a zároveň aj v parlamentných voľbách.

Naši voliči pochádzajúci z Východu najlepšie vedia, čo je to, čo im chýba, ktoré problémy si vyžadujú riešenie. V spolupráci s našimi odborníkmi im chceme byť v týchto oblastiach nápomocní. Ak obyvatelia pocítia, že ich zastupujeme, preukážu dôveru našim kandidátom a bok po boku s našimi voličmi tak môžeme posilniť našu komunitu.

Ako som už spomínal, budúci rok bude rok volieb, budeme mať práce dosť. Dovtedy však želim pozhnané Vianoce, úspešný vstup do nového roka a pevné zdravie!

Fotó: Bartók Csongor

Samosprávny obzor

Mestské zastupiteľstvo v meste Moldava nad Bodvou rokovalo 9. decembra 2021 v Mestskom kultúrnom stredisku. Po otvorení a všeobecných záležitostiach vzalo zastupiteľstvo na vedomie správu hlavného inšpektora. Keďže funkčné obdobie hlavného inšpektora sa skončilo, rada na najbližších 6 rokov jednohlasne opätovne zvolilo doterajšieho „audítora“ mesta, Rastislava Kráľa. Aj touto cestou mu želáme veľa pracovných úspechov! Bolo schválené čerpanie celého úverového rámca úveru, ktorý si mesto vzalo v roku 2019, a z ktorého sa doteraz financovala výstavba atletickej dráhy a multifunkčnej športovej haly, takže zmluva o úvere umožňuje ďalšiu investíciu. Ďalej zastupiteľstvo schválilo a vzalo na vedomie odmenu hlavnému kontrolórovi a primátorovi, úpravu a plnenie rozpočtu mesta a mestského kultúrneho strediska, ktorého podrobnosti si možno preštudovať na webovej stránke mesta. Budova bývalej synagógy (neskôr pioniersky dom) v Moldave potrebuje rekonštrukciu a vedenie mesta hľadá možnosti. S týmto zámerom bolo schválené vybudovanie ekocentra (environmentálneho centra) v tejto budove z peňazí EÚ. Na konci zasadnutia sme prezentovali náš postoj ohľadom zvýšenia verejnej bezpečnosti mesta.

Dňa 16. decembra 2021 sa uskutočnilo 33. zasadnutie zastupiteľstva. Po otvorení sme vedenie mesta upozornili na problémy a navrhli možnosti ich riešenia. Jedným z takýchto problémov je napríklad pouličné osvetlenie. Sú miesta, kde by sa nočné osvetlenie v meste dalo vyriešiť solárnymi lampami. Okrem iného sa hovorilo o prekračovaní rýchlostí, parkovaní a problémoch spôsobených zvýšenou premávkou. Zastupiteľstvo vzalo na vedomie aj správu primátora, mestskej polície, ako aj plnenie uznesení. Schválilo zmeny všeobecne záväzných nariadení 118, 113, 108 a 98. Podrobnosti nájdete aj na webovej stránke mesta. Je dôležité poznamenať, že náklady na odvoz odpadu sa zvýšili o 2 eurá na obyvateľa na rok a študentské stravovanie o 0,07 eur. Schválená bola aj konsolidovaná záverečná správa mesta za rok 2020. Jedným z najdôležitejších bodov zasadnutia boli rozpočty na roky 2022 a 2023, 2024, ktoré rada jednohlasne schválila. Návrh počítá s prebytkom prostriedkov na rok 2022.

Prijali sme budúcoročný rozpočet pre MsKS a mestský športový klub, ako aj komunitný plán sociálnych služieb a koncepciu športu a cestovného ruchu mesta. Následne bol schválený zámer vytvorenia zberného dvora separovateľného odpadu. Rokovanie bolo konštruktívne.

V mene samosprávy mesta Moldava nad Bodvou prajeme všetkým pozhnané Vianoce, šťastný nový rok, a predovšetkým veľa zdravia!

Önkormányzati szemle

A Szepsi városi képviselő-testület 32. ülése 2021. december 9-én zajlott a VMK termében. A megnyitó után az általános ügyrendi javaslatokat követően a közgyűlés tudomásul vette a főellenőr beszámolóját. A főellenőr, Rastislav Král hivatali ideje lejárt, a testület azonban egyhangúlag újrávalasztotta a következő 6 évre. Ez úton is eredményes munkát kívánunk neki! A testület jóváhagyta a város által 2019-ben felvett kölcsön teljes hitelkeretének a felvételét, melyből eddig az atlétikai tartan pályát és a multifunkciós sportcsarnok építését finanszírozta az önkormányzat, így a hitelszerződés lehetővé tesz egy újabb beruházást! A képviselők megszavazták a főellenőr és a polgármester jutalmazását, illetve a város és a VMK költségvetésének módosítását és teljesítését is tudomásul vette a testület, melyeknek részleteit a város honlapján lehet megtekinteni. Az egykori szepsi zsinagóga (később úttörőház) épülete felújításra szorul, ennek a lehetőségét keresi a városvezetés, így most szándéknyilatkozat született, hogy az épületben uniós pénzből egy ökocentrumot (environmentális központ) kell kialakítani. A tanácskozás végén a város közbiztonságának fokozása érdekében mondtuk el álláspontunkat!

2021. december 16-án zajlott a képviselő-testület 33. ülése. A megnyitó után interpellációinkkal hívtuk fel a városvezetés figyelmét a kialakult problémákra és a megoldás lehetőségeire, mint például a közvilágítás kérdésére. A városban vannak helyek, ahol szoláris (napelemes) lámpákkal lehetne megoldani az esti világítást. Emellett a gyorsajtásról, a parkolásról és a megnövekedett forgalom okozta problémákról is szó esett. A közgyűlés tudomásul vette a polgármester, és a városi rendőrség jelentését, valamint a határozatok teljesítését is. Jóváhagyta a 118, 113, 108 és a 98-as általános rendeletek (VZN) módosítását. Ennek részletei a város weboldalán is megtalálhatóak. Lényeges megjegyezni, hogy a hulladék-elszállítás 2 euró/lakos/év, míg a diákékeztetés költségei 0,07 euróval emelkednek. A testület jóváhagyta a város 2020-as évről szóló konszolidált zárójelentését is. A napirend egyik legfontosabb része a 2022-es és a 2023, 2024-es évi költségvetés volt, melyet egyhangúlag hagyott jóvá a testület. A tervezet a 2022-es évre többlettel számol. Elfogadtuk a VMK és a városi sportklub jövő évi költségvetését, illetve a szociális szolgáltatások közösségi tervezetét, valamint a város sport- és idegenforgalmi koncepcióját. Végezetül pedig kellő támogatást kapott egy szeparált hulladékgyűjtő udvar létrehozásának a szándéka is. A tárgyalás konstruktív volt.

A Szepsi Önkormányzat nevében kívánunk mindenkinek áldott karácsonyi ünnepeket, boldog új évet, és mindenképp jó egészséget!

Zachariás István, Zupko László, Dobos Zoltán, Elek Tamás

Pénzügyekről egyszerűen - Hogyan spóroljunk időt és pénzt egyszerűen

Néha te is úgy érzed, hogy nincs se idő, se pénz semmire? Akkor ajánlok neked egy egyszerű gyakorlatot. Ha kártyával szoktál fizetni, vedd elő a múlt havi bankszámlakivonatodat. Kezdd el bekarikázni azokat a tételeket, amiket nem azért vettél meg, mert valóban szükséged van rá, hanem csak a vásárlás vagy birtoklás örömeért, avagy amikor beugrottál a gyorsétterembe, „csak az íze kedvéért” és így tovább.

Minden ruhát, kütyüt, apró vackot, új telefont, miközben a régiek semmi baja nem volt, kávéházi kávézást és hasonlót írd össze. Az élelmiszervásárlásnál se felejtse ki azokat a dolgokat, amiket megvettél, de nem volt rá szükséged. Ezek általában az i-re végződő dolgok: ropi, süti, fagy, csoki és társaik. Egyeseknél valószínűleg megdöbbentő összeg jön ki a végén.

Ezt oszd el kettővel, mert senki nem akarja, hogy úgy élj, mint egy remete.

A példa kedvéért, ha havi 100 eurót költesz el a valódi szükségleteiden túl, akkor mostantól csak 50-et költés nem szükséges dolgokra havonta. Ha a maradék 50 eurót elteszed évi 6%-os hozam mellett, 20 év múlva 25 ezer euród lesz mai értékben. S ez csak a felesleges költségeidnek a fele, nem kellett spórolni a fontos dolgokon.

De itt ne állj meg. Nézd meg, hogy mennyi időt pazarolsz el naponta telefonnyomkodással, számítógép előtt felesleges hírek olvasásával és tévénézéssel.

Valószínűleg itt is kijön napi 2-4 óra, ha nem több. Ezt az időt is felezd meg, annyi untig elég lesz

a Facebook, Instagram, vagy a semmiről nem szóló hírek olvasására.

Mindjárt találtál napi 1-2 órát, amit értelmes dolgokra is fordíthatsz: sportra, családra, tanulásra és így tovább.

Egyből kiderül, hogy lenne idő sportolni, együtt lenni a gyerekekkel, vagy évente megtanulni egy új nyelvet középfokon. Mostantól nem kell panaszkodnod, hogy nem tudsz félretenni és nincs idő semmire, megtaláltuk a megoldást. Semmi bonyolult technika vagy időmenedzsment nem kell hozzá, csak egy kis önfegyelem és figyelem.

**Zsupcsan Zoltán,
a pénzügy.sk főszerkesztője**

A Szepsi Művészeti Alapiskola – kreatív megoldások a koronavírus-járvány idején

A koronavírus-járvány mindnyájunkat új kihívások elé állított – ez alól nem képeznek kivételt a tanintézmények sem, beleértve a művészeti iskolákat is. Új tanrend, új megoldások, eddig ismeretlen oktatási módszerek kipróbálása jellemezte a tanárok és diákok mindennapjait. Hogy hogyan tartja meg a diákok érdeklődését ezekben a nehéz időkben egy művészeti alapiskola, arról legtöbbször a kreatív tanári kartól tudhatunk meg. A zenesuli mindennapjairól Kaputa Alicia igazgatóhelyettes nyilatkozott nekünk.

2 Mennyiben változtatta meg az iskola mindennapjait a koronavírus-járvány, milyen újításokat vezettek be az oktatásba?

2020 márciusában a minisztérium utasítására a Covid-19 világjárvány terjedése miatt mi is otthonról kezdtük meg a tanítást. Taneszközök és kotta nélkül, ez valami teljesen új volt számunkra. Első lépésünk a tanulók szülei vel való kapcsolatfelvétel és a megfelelő időpont és kommunikációs eszköz (Messenger, Viber, WhatsApp...) egyeztetése volt, hogy a lehető legjobban és leghatékonyabban tudjuk folytatni a tanítást. A pedagógusok saját számítógépről, mobiltelefonjukról tanítottak. Az akadály gyakran a gyenge internet, a hazai körülmények voltak. A legnehezebb a kezdőkkel való munka volt, akik a hangszerükkel még csak ismerkedtek. Rendkívül nehéz volt elmagyarázni mobiltelefonon keresztül, hogy pontosan hol kell az ujját a húron csúsztatni, vagy hogy hogyan kell a hangszínt helyesen alkalmazni a fúvós hangszereken. A tanároknak nagyon leleményesnek kellett lenniük, hogy ne vegyék el a gyerekek kedvét és ne terheljék túl őket, másrészt el kellett végezni a tervezett tevékenységet és a tanulók félélyi vagy év végi vizsgáit, hogy a járványügyi helyzet ne akadályozza őket a továbbtanulásban. A csoportos tanítás is kihívást jelentett. Művészeti és irodalmi-drámai területen feladatokat osztottak ki, később online csoportok jöttek létre. Zenetudomány tantárgyból a tanárnő igyekezett videókat közzétenni szlovák és magyar nyelven is, hogy az minden diák számára elérhető legyen. A legnehezebb terület, melyet online oktattunk, a tánc. A tanár és a diák közötti kontaktus hiánya

a legszembetűnőbb ezen a területen. Videók és koreográfiák továbbításával, majd kiértékelésével online csoportokban folytatódik a tanítás továbbra is. A távoktatás ellenére a beküldött felvételek alapján sikerült létrehozni online kiállítást vagy online koncerteket bemutatni hűséges közönségünknek. Valamennyi művészeti területtel együttműködve elkészítettük az Utazás a világ körül a művészet után „Olaszország”, „Franciaország”, „Spanyolország” projektet, amelyben a populáris zene ismert hírességei is felléptek, mint például Palo Jeňo az IMTSmile-ből vagy Tomi Okres a Chinaski együttesből. A koncert mozaikjában 73 zenész lép fel. A felvételeknek köszönhetően, melyeket a szülők továbbítottak részünkre, bemutathattuk a farsangi koncertet, a karácsonyi koncerteket, a családi koncertet és még sok mást is, amit a művészet kedvelői az iskola honlapján tekinthetnek meg. Hihetetlenül örülünk diákjaink távoktatási eredményeinek. Sokszor aranyos helyezéseket érnek el az országos versenyeken, sőt győztes kitüntetést is kapnak. Mindez biztosit bennünket, pedagógusokat arról, hogy munkánkban van értelme.

2 Milyen visszajelzések érkeznek a diákok és szülők részéről? És hogyan értékeli a jelen helyzetet a tanári kar?

Nagyon hatékony kommunikáció alakult ki a szülőkkel, gyakran voltak jelen az órán és aktívan részt vettek a tanítási folyamatban (gyerekek koncertje szüleikkel). Nagyon köszönjük türelmüket és aktív hozzáállásukat.

És a diákok? Saját bevallásuk szerint a tantermi tanítást várják, hiányolják az „élő” előadásokat, a közönséggel való kapcsolattartást.

Nekünk, tanároknak néhány új tapasztalattal is szolgált a járványhelyzet. Kénytelenek voltunk új tanítási módot találni, ötleteket a kreativitáshoz, fejlődni a számítógépes programokban, támogatni a tanulók önállóságát. A kommunikáció nyitottabb lett, és jó látni, ahogy a diákok tisztelik egymást az online térben.

Fotó: ZUŠ Moldava n/ Bodvou - Szepsi

Financie jednoducho - Ako jednoducho šetriť čas a peniaze

Mávate tiež pocit, že nemáte na nič čas a ani peniaze? Ak áno, odporúčam Vám jednoduché cvičenie. Ak zvyknete platiť platobnou kartou, vyhľadajte si výpis z účtu z predchádzajúceho mesiaca. Zakrúžkujte v ňom položky, ktoré ste nekúpili preto, lebo ste ich naozaj potrebovali, ale skôr len pre radosť z nakupovania či vlastnenia – skočili ste do reštaurácie s rýchlym občerstvením „iba pre chuť“ atď.

Spíšte všetko oblečenie, maličkosti, nový telefón – ak starému nič nebolo, kávičku v kaviarni a podobné.

Ani pri nákupe potravín nezabudnite na produkty, ktoré ste kúpili, ale nepotrebovali. Sú to zvyčajne vychytávky ako chipsy či sladkosti. Niektorí

z nás sa pravdepodobne na konci dostanú na až neuveriteľné čísla.

Túto sumu vydelte dvomi – nechceme predsa, aby ste nemiňali vôbec nič.

Pre príklad, ak mŕňate 100 eur mesačne nad rámec uspokojenia reálnych potrieb, mŕňajte odteraz iba 50 eur mesačne na nepotrebné veci. Ak si ušetrených 50 eur uložíte pri 6% ročnom výnose, o 20 rokov budete mať 25 tisíc eur v súčasnej hodnote. A stále je to iba polovica Vašich nepotrebných výdavkov, nemusíte šetriť na potrebných veciach.

Tu sa však nezastavujte. Pozrite sa, koľko času premárnite denne stláčaním telefónu, pred počítačom, čítaním zbytočných správ či pred telkou.

Pravdepodobne to aj v tomto prípade budú 2-4 hodiny, ak nie viac. Aj tento čas znížte o polovicu – na Facebook, Instagram alebo zbytočné správy bude úplne postačujúci. V momente ste tým získali 1-2 hodiny denne, počas ktorých sa môžete venovať rozumným veciam: športu, rodine, učeniu atď.

Zrazu vyjde najavo, že by ste mali čas športovať, tráviť čas s deťmi alebo každý rok sa naučiť nový jazyk na pokročilej úrovni. Odteraz sa nemusíte sťažovať, že si neviete ušetriť a nemáte na nič čas, našli sme riešenie. Netreba k tomu žiadnu komplikovanú techniku či time management. Chce to len trochu sebakontroly a pozornosti.

Zoltán Zsupcsan,
šéfredaktor portálu penzogy.sk

Základná umelecká škola v Moldave - kreatívne riešenia v období pandémie

Koronavírus postavil pred nové výzvy nás všetkých – výnimkou nie sú ani vzdelávacie inštitúcie vrátane umeleckých škôl. Každodennou súčasťou života učiteľov a študentov sa stali nové učebné osnovy, nové riešenia, skúšanie predtým nepoznaných spôsobov vzdelávania. Ako v takomto náročnom období udržuje záujem žiakov práve umelecká škola, sa bližšie dozvieme od kreatívneho učiteľského zboru. Život v ZUŠ-ke nám priblíži zástupkyňa riaditeľa, Alica Kaputová.

❓ V čom zmenila každodenný život v ZUŠ-ke pandémia koronavírusu, aké novinky ste zaviedli vo vyučovaní?

Stalo sa to v marci v roku 2020. Na pokyny z ministerstva sme kvôli šíreniu pandémie COVID-19 zo dňa na deň začali vyučovať z domu. Bez učebných pomôcok, bez notového materiálu, bolo to pre nás niečo úplne nové. Prvým krokom bolo spojiť sa s rodičmi žiakov a dohodnúť sa na vhodnom čase, komunikačnom nástroji (Messenger, Viber, WhatsApp...), aby sme čo najlepšie a najefektívnejšie vedeli pokračovať vo vyučovaní. Pedagógovia vyučovali z vlastných počítačov, mobilných telefónov. Prekážkou bol veľakrát slabý internet, domáce podmienky, najťažšia bola práca so žiakmi začiatočníkmi, ktorí sa so svojim hudobným nástrojom iba zoznamovali. Vysvetľovať cez mobilný telefón, kam presne posunúť prst na strune, či techniku správneho nasadenia tónu na dychovom nástroji bolo extrémne náročné. Pedagógovia museli byť veľmi vynaliezaví, aby deti neznechutili, príliš nezaťažili, na druhej strane bolo potrebné splniť naplánované aktivity a polročné či záverečné skúšky žiakov, aby im epidemiologická situácia nezabránila v pokračovaní v štúdiu. Náročné bolo aj skupinové vyučovanie. Vo výtvarnom a literárno-dramatickom odbore sa spočiatku zadávali úlohy, neskôr sa podarilo vytvoriť online skupiny. V predmete hudobná náuka sa vyučujúca snažila zverejňovať videá v slovenskom aj maďarskom jazyku, aby bola prístupná všetkým žiakom. Najnáročnejším odborom, ktorý sa vyučuje online, je tanečný odbor. V tom odbore je absencia kontaktu medzi pedagógom a žiakom najviac badateľná. Preposielaním videí a choreografií a ich následným vyhodnotením funguje vyučujúce aj naďalej v online v skupinách.

Napriek dištančnému vzdelávaniu sa nám podarilo predstaviť nášmu vernému publiku výstavy aj online koncerty na základe preposlaných nahrávok.

V spolupráci všetkých odborov sme pripravili projekt Cesta okolo sveta za umením "Taliansko", "Francúzsko", "Španielsko", v ktorom účinkovali aj známe osobnosti populárnej hudby, ako napríklad Palo Ježo zo skupiny I.M.T.Smile či Tomi Okres zo skupiny Chinaski. V mozaike koncertu účinkuje 73 hudobníkov. Vďaka rodičom, ktorí nám nahrávky preposielali sme mohli predstaviť aj Fašiangový koncert, Vianočné koncerty, Rodinný koncert a mnoho iných, ktoré si milovníci umenia môžu pozrieť na stránke školy.

Sme neskutočne šťastní z úspechov našich žiakov, ktoré dosiahli počas dištančného vzdelávania. Mnoho umiestnení v zlatých pásmach celoslovenských súťaží, dokonca naši žiaci boli aj laureátmi súťaží. To všetko nás, pedagógov, uisťuje v tom, že naša práca má zmysel.

❓ Akú spätnú väzbu dostávate od žiakov a rodičov? Ako hodnotí súčasnú situáciu učiteľský zbor?

S rodičmi sa rozvinula veľmi efektívna komunikácia, veľakrát boli prítomní na hodine, či priam sa aktívne zapojili do vyučovacieho procesu (koncert detí s rodičmi). Patrí im veľká vďaka za ich trpezlivosť a aktívny prístup.

A žiaci? Podľa ich vlastných vyjadrení sa tešia na prezenčnú výuku, chýbajú im "živé" vystúpenia, kontakt s publikom.

Nám, pedagógom, priniesla pandemická situácia aj zopár nových skúseností. Boli sme nútení nájsť nový spôsob vzdelávania, nápady na tvorivosť, zdokonalili sa v počítačových programoch, podporiť samostatnosť žiaka. Komunikácia je otvorenejšia, a je milé sledovať, ako sa žiaci navzájom rešpektujú v online priestore.

Foto: ZUŠ Moldava n/ Bodvou - Szepsi

Visszapillantó - Emlékezetes karácsonyok és telek Szepsiben

A karácsony a béke és a szeretet ünnepe. A régmúlt néhány karácsonya mégis szomorú emlékeket is hordoz. A háborús évek és néhány más zaklatott korszak téli ünnepére összeszorult szívvel emlékezünk.

A református egyházközség, miután megépítette 1773-ban a templomát, nekiállt a torony építésének engedélyeztetéséhez. Erre 1783 márciusáig kellett várnia. Kriska György rozsnýói kőműves 1784-re be is fejezte, de rossz munkát végzett, mert a torony az év karácsonyán, december 25-én, egy szombati napon, összeomlott, így az ünnep akkor nagyon szomorúra sikeredett.

1794 augusztus végén Szepsit nagy tűzvész kényszerítette térdre. Még a karácsony is igencsak magán viselte az utóhatásokat. A templomok kiégttek, sokáig kellett várni a helyreállításra. Az istentiszteletek és a szentmisék hosszú ideig szüneteltek. Ez alól a születés ünnepe sem volt kivétel. A szertartások átkerültek a leányegyházak templomaiba. A lakosok saját elsenvedett káráikkal voltak elfoglalva, s csak később kerülhetett sor a templomok és a parókiák rendbetételére. A katolikus templom hatalmas károkat szenvedett, elvesztette addig jellemző gótikus elemeinek jó részét. A falak évekig áztak, vizesedtek, míg végre alkalom nyílt országos gyűjtésre, amelyből nemcsak rendbehozták, de jelentősen át is építették a templomot.

1807-ben közvetlen a karácsonyi ünnepek után, december 27-én hunyt el Tasnády Székely István, szepsi református lelkész.

1831-ben a kolerajárvány pusztította a várost, még karácsonykor is rettgett és gyászolt Szepsi lakossága.

1834-ben, október közepén, Kassán erős földrengés pusztított, az akkori karácsony Szepsiben is a közeli rémület jegyében telt.

1848 decemberét a szabadságharc eseményei határozták meg. Kassán és közvetlen környékén folytak a harcok a Mészáros Lázár vezette magyar és a Schlick tábornok vezette osztrák csapatok között. A harcokban a szepsiek is rész vettek szabadsapataikkal.

1880 karácsonya is szomorú emlékeket hagyott Szepsiben. A várost súlyos himlő- és torokgyíkjárvány sújtotta. Ekkor határozták el, hogy a város vásárol egy házat kórház céljára.

1909 karácsonyán a városban petróleum gázlámpákkal kísérleteztek, így ez lehetett az első helyi „díszkivilágítás”.

1911-ben a karácsonyi időszakot helyhatósági választások befolyásolták. December 12-e és 27-e között választották meg 1912–1914-re a városi előljárást.

A világháborúk karácsonyi időszakai különösen szomorú emlékeket hagytak maguk után.

1915 decemberében a katonák és a menekültek hozzánk is behurcolták a különféle fertőzéseket. Különösen a tífusz volt veszélyes, ezért a helyi hatóságok megtiltották a Bódva folyó vizének ivását.

Az 1916-os év végét, így a karácsonyi ünnepeket is megpecsételte a november végén érkezett hír, miszerint I. Ferenc József császár és király elhunyt. Akkoriban már szinte mindenre bevezették a jegyrendszert, így az ünnepek is szerényebbre sikeredtek.

1938. december 23-án Budapesten a magyar igazságügy-miniszter szégyenszemre benyújtotta a második zsidótörvény tervezetét, ez később Szepsi zsidó lakosainak sorsára is befolyással volt.

1939 decemberében már kezdtek lassan előjönni az ételmezési ellátási problémák. A hónap végén, karácsony után megjelent az a kormányrendelet, amely heti két hústalan nap bevezetését rendelte el a vendéglőkben.

1942 decemberében már Szepsiben is elterjedt volt, hogy a lakosságnak származási igazolványt kellett kiállíttatni, melyben a nagyszülőik bezárólag igazolni kellett „tisztá keresztény származásukat”.

1944 decemberében Szepsi környékén is elő-előfordult, hogy a visszavonuló németek elhurcolták a helyi leventéket. Ez megtörtént a közeli Zsarnón is. A karácsonyi ünnepek alatt már a közvetlen környéken folytak a harcok. A közeli Torna térségében különösen súlyos volt a helyzet. A régi vármegyeszékhely többször is oda-vissza gazdát cserélt. Szepsi déli részén, az Alvégyben az emberek szinte folyamatosan a pincékben töltötték az ünnepeket, mert ezt a városrész gyakran érték belövések. A Felvégyben még megengedte a helyzet, hogy a lakosság feljöjjön a pincékből, így a templomba is elmehettek. Szilveszter napján is tele volt a templom.

1950 decembere már a kommunista házkutatások és „padlásprecek” jegyében telt el. A házkutatások során még a szemüvegeket, gombostűket, vagy a borotvaszappan mennyiséget és a fahéj készleteket is összeírták.

- ha -

Szalai Borbála - Újévi kívánság

Tiktakolva jár az óra – pergeti a perceket, mutatója nesztelenül éjfél felé lépeget.

Útra készen áll az óév: vállra vette batyuját, szolgálatát hamarosan új esztendő veszi át...

Tizenkettőt üt az óra – s a várt vendég beköszön: fényőfákon gyertyák gyúlnak - minden csupa fényözön...

Hozzon ez az új esztendő, mindenkinek örömet, békeességben, boldogságban nőjenek a gyerekek!

Köszönjük az irántunk tanúsított bizalmat az elmúlt év során, egyúttal személyes és szakmai sikerekben gazdag, boldog 2022-es évet kívánunk minden Olvasónknak!

Dakujeme za Vašu dôveru v uplynulom roku a želáme každému nášmu čitateľovi úspešný vstup do nového roka, veľa pracovných a osobných úspechov!

Pohľady do minulosti - Zašlé Vianoce a zimné obdobie v Moldave

Vianoce sú sviatky lásky a pokoja. Napriek tomu sa v minulosti nájdu aj obdobia, na ktoré zostali smutné spomienky.

Miestne reformované cirkevné spoločenstvo dosiahlo to, že v roku 1773 mohli dostávať svoj vlastný murovaný kostol. Následne sa hneď dali do boja o povolenie na stavbu veže. Na to si však museli počkať až do roku 1783. Stavebné práce realizoval rožňavský murár Juraj Kriska, ktorý práce dokončil už v roku 1784, no pracoval nekvalitne a veža sa v sobotu 25. decembra na Vianoce zrútila. Sviatky sa tak niesli v znamení smútku.

Koncom augusta 1794 zničil Moldavu obrovský požiar. Jeho následky odstraňovali dlhé roky, vtedajšie i nasledujúce Vianoce boli teda smutné a skromné. Kostoly, ako aj budovy fary, bolo treba opraviť. Vianočné liturgie sa preto vykonávali v okolitých obciach, ktoré patrili pod farnosť. Aj steny starého katolíckeho kostola roky stáli bez strechy a mokli. Oprava kostola znamenala nielen záchrana budovy, ale aj celkovú prestavbu, v rámci čoho sa mnohé jeho gotické prvky navždy stratili.

27. decembra 1807 zomrel duchovný miestneho reformovaného spoločenstva István Tasnády Székely, a tak aj tieto sviatky zostali poznačené smútkom. V roku 1831 zúrila v Moldave cholera. Vianoce sa niesli v duchu straty mnohých občanov mesta.

O tri roky, v októbri 1834, bolo v Košiciach silné zemetrasenie, ktoré napáchalo značné škody. Jeho ohlas spôsobil, že aj moldavské Vianoce boli plné strachu a obáv z budúcnosti.

Vianoce roku 1848 boli veľmi nepokojné. V Košiciach a blízkom okolí sa odohrávali boje medzi maďarskými revolučnými jednotkami a cisárskymi vojskom vedeným generálom Schlickom. Bojovníci sa zúčastnili aj moldavskí dobrovoľníci.

Koncom roka 1880 Moldava trpela následkami epidémie kiahní a záškrtu. Vedenie mesta vtedy rozhodlo, že kúpi jeden dom, ktorý bude budúcou nemocnicou.

Na Vianoce v roku 1909 mesto experimentovalo s pouličným osvetlením na báze petroleja. Bolo to „prvé vianočné osvetlenie“ v Moldave.

V dňoch 12. až 27. decembra 1911 sa konali miestne voľby, kde sa rozhodlo o vedení mesta na roky 1912 – 1914.

December, a tým aj Vianoce roku 1915 boli poznačené šírením infekcií, ktoré roznášali vojaci a utečenci z frontu. Hrozbu predstavoval najmä týfus. Vtedy mesto zakázalo piť vodu z rieky Bodva.

Koncom novembra 1916 dorazila do Moldavy správa o úmrtí cisára a kráľa Františka Jozefa I., čo poznačilo aj vtedajšie vianočné sviatky.

23. decembra 1938 predložil v Budapešti minister vnútra návrh II. židovského zákona, ktorý neskôr mal smutné následky aj v živote moldavských Židov.

Po vianočných sviatkoch v roku 1939 vyšlo nariadenie o dvoch bezmasitých dňoch vo všetkých reštauráciách, čo znamenalo začiatok problémov so zásobovaním potravinami.

V decembrových dňoch roku 1942 bolo už aj v Moldave bežné, že obyvatelia museli dokazovať svoj kresťanský pôvod, a to až do generácie svojich starých rodičov. Dialo sa to prostredníctvom tzv. potvrdení o pôvode.

V decembri roku 1944 ustupujúci nemeckí vojaci začali s odvlečením mladých chlapcov – tzv. „levente“ do Nemecka. Stalo sa tak napr. aj v blízkej dedine Žarnov. Vojnové udalosti sa rozšírili na bezprostredné okolie mesta. Zvlášť ťažké boje sa odohrávali v oblasti Turne, kde bývalé sídlo župy niekoľkokrát zmenilo majiteľa. Raz obec obsadili Sovieti a ich spojenci a niekoľkokrát sa vrátili nemeckí vojaci. Delostrelecké granáty už často dopadali aj na Moldavu, najviac na jej južnú časť, kde už obyvatelia pomaly nemohli vychádzať zo svojich úkrytov. V severnej časti mesta to ešte nebolo také zlé, takže Moldavčania ešte naplnili kostol aj cez vianočné sviatky. Rímskokatolícky kostol tu bol plný ešte aj na Silvestra.

December roku 1950 sa niesol v znamení komunistických prešlapov. Časté boli domové prehliadky a zabavovanie zásob. Pri domových prehliadkach vytypovaných občanov zabavovali napr. aj okuliare, sáčky so škoricou, špendlíky, papier na písanie, zošity a pod.

- ha -
(preklad autor)